

Pestprotocol

CBS De Hoeksteen

Giessenburg

Inhoudsopgave

Inleiding en doel	3
Hoofdstuk 1 Pestprotocol CBS De Hoeksteen	4
1.1. Wat verstaan we onder pesten	4
1.2. Preventief beleid	5
1.3. Hoe willen we omgaan met pesten?	6
1.4. Groepsregels	7
1.5. Aanpak van de ruzies en/of pestgedrag, het stappenplan	7
1.6. Als pesten niet stopt...	9
1.7. Adviezen aan de ouders van onze school	10
Hoofdstuk 2 Protocol digitaal pesten	11
2.1. Hoe kan digitaal pesten voorkomen worden?	11
2.2. Hoe kun je digitaal pesten aanpakken?	11
2.3. Blokkeren van afzenders	12
2.4. Digitaal pesten is strafbaar	12
Bijlagen	
I Pestonderzoek voor de groepen 5 t/m 8	13
II Regels voor het gebruik van internet op CBS De Hoeksteen	14
III Omgaan met sociale media	15

Inleiding:

Als pesten en pestgedrag plaatsvindt, ervaren we dat als een probleem op onze school, zowel voor de ouders, als voor de leerkrachten en de kinderen: de gepeste kinderen, de pesters en de "zwijgende" groep kinderen.

De school heeft een inspanningsverplichting om pestgedrag zo mogelijk te voorkomen en als het toch plaatsvindt aan te pakken door het scheppen van een veilig, pedagogisch klimaat. Een klimaat waarbinnen pesten als ongewenst gedrag wordt ervaren en in het geheel niet wordt geaccepteerd.

Leerkrachten, TSO en hulpouders die actief bij de school betrokken zijn, moeten alert zijn op pestgedrag. Indien pestgedrag optreedt, moeten leerkrachten, TSO en hulpouders duidelijk stelling nemen en actie ondernemen tegen dit gedrag. Wanneer pesten, ondanks alle inspanningen weer optreedt, voert de school de hieronder uitgewerkte protocollaire procedure uit.

Doel:

CBS De Hoeksteen moet een veilige school zijn voor leerlingen, medewerkers en ouders. Pesten hoort hier niet bij en moet zoveel als mogelijk uitgebannen worden. Door regels en afspraken zichtbaar te maken, kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken. D.m.v. dit protocol beschrijven wij hoe wij reageren op pestgedrag en hoe wij pestgedrag trachten te voorkomen.

Dit pestprotocol wordt door het hele team, bestuur en de medezeggenschapsraad onderschreven. Het pestprotocol wordt in zijn geheel op de website geplaatst en in de schoolgids wordt hier naar verwezen.

Hoofdstuk 1 Het pestprotocol van CBS De Hoeksteen

Pesten komt helaas op iedere school voor, ook bij ons. Het is een probleem dat wij onder ogen zien en op onze school serieus willen aanpakken. Daar zijn wel enkele voorwaarden aan verbonden:

1. Pesten moet als probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: Leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de zwijgende groep), leerkrachten en de ouders/verzorgers (hierna genoemd: ouders)
2. De school moet proberen pestproblemen te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de kinderen bespreekbaar worden gemaakt, waarna met hen regels worden vastgesteld.
3. Als pesten optreedt, moeten leerkrachten (in samenwerking met de ouders) dat kunnen signaleren en duidelijk stelling nemen.
4. Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch weer de kop opsteekt, moet de school beschikken over een directe aanpak (zie hoofdstuk 1.5).
5. Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert dan is de inschakeling van directie nodig. De vertrouwenspersoon kan het probleem onderzoeken, deskundigen raadplegen en het bevoegd gezag adviseren.

1.1 Wat verstaan we onder pesten?

Wij gebruiken een definitie van pesten die zowel voor de kinderen als voor de leerkrachten geldt: een leerling wordt gepest als:

- Een andere leerling of een groep leerlingen vervelende of gemene dingen tegen/over hem of haar zegt, schrijft of mailt.
- Een leerling wordt geslagen, geschopt, bedreigd, opgesloten of buiten de groep gesloten.
- Als het regelmatig gebeurt.
- Als het moeilijk is voor de leerling om zich te verdedigen (machtsverschil).

We spreken dus niet van pesten als twee leerlingen, die ongeveer even sterk zijn ruzie maken of vechten. Het gaat dan om een incident, dat door geen van de betrokkenen als bedreigend wordt ervaren. Er is hier ook sprake van een leersituatie: door elkaar eens uit te dagen leren kinderen heel goed om met allerlei conflicten om te gaan. Pesten komt op alle leeftijden voor en kan serieuze gevolgen hebben voor de gepeste. Signalen en vormen van pesterijen kunnen o.a. zijn:

Op school:	Thuis:
<ul style="list-style-type: none"> - altijd een bijnaam, nooit bij de eigen naam noemen - zogenaamde leuke opmerkingen maken over een klasgenoot - een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven - briefjes doorgeven - beledigen - opmerkingen maken over kleding - isoleren - buiten school opwachten, slaan of schoppen - op weg naar huis achterna rijden - naar het huis van het slachtoffer gaan - bezittingen afpakken - schelden of schreeuwen tegen het slachtoffer - uitdagen, provoceren richting klasgenoten en docenten. 	<ul style="list-style-type: none"> - Bang zijn om naar of van school te gaan - Niet naar school willen en voortdurend smoesjes verzinnen - Smeken om naar school gebracht te worden - Elke dag een andere route naar school kiezen - Slechter presteren dan normaal - Met kapotte spullen of kleren thuiskomen - Teruggetrokken gedrag vertonen - Agressief worden naar andere kinderen toe - buiten school opwachten, slaan of schoppen - op weg naar huis achterna rijden - naar het huis van het slachtoffer gaan - Stoppen met eten - Buikpijn of hoofdpijn hebben - Zichzelf in slap huilen - Nachtmerries hebben - Het hebben van blauwe plekken en schrammen - Geld vragen (om de pester af te lossen) - Weigeren om te zeggen wat eraan de hand is - Vertoont depressief gedrag. - uitdagen, provoceren richting ouders, huisgenoten, omgeving.

Deze lijst kan nog worden uitgebreid. Leerkrachten en ouders moeten daarom alert zijn op de manier waarop kinderen met elkaar omgaan en duidelijk stelling nemen wanneer bepaalde gedragingen hun norm overschrijden.

Oorzaken van pestgedrag kunnen zijn:

- Een problematische thuissituatie.
- Voortdurend gevoel van anonimiteit (buitengesloten voelen).
- Voortdurend in een niet-passende rol worden gedrukt.
- Voortdurend met elkaar de competitie aangaan.
- Een voortdurende strijd om macht in de klas of in de buurt.

1.2 Preventief beleid

Om pesten te voorkomen zetten we preventief de volgende middelen in:

1. Methode "Leefstijl" en "Zien"

Deze methode wordt schoolbreed ingezet. Aan het begin van het schooljaar wordt een rooster gemaakt. In de Nieuwsbrief wordt gemeld wat het thema is. Verder wordt in de groepen 3-8 ZIEN ingevuld en de leerlingen van groep 6-7-8 vullen de leerling-ZIEN in. Groep 1 en 2 vullen KOL in.

2. Vaste momenten SOVA

Naast de methode "Leefstijl" is het goed om regelmatig met de groep (midden- en bovenbouw) het gesprek aan te gaan hoe het gaat in de groep. Belangrijk is om hier regelmaat in te hebben en niet alleen als het minder gaat. Aan het begin van het schooljaar wordt het pestprotocol besproken.

3. Brievenbus in de groep en/of voor vertrouwenspersoon

Een brievenbus waar de leerlingen (midden- en bovenbouw) gebruik van maken als ze iets willen melden kan voor sommige kinderen de drempel verlagen.

4. Schoolregels

Het werken met schoolregels, zoals vermeld staat in dit pestprotocol. Deze regels moeten goed zichtbaar zijn in de groep en locatie. Het kan uitgroeien tot een "regel van de week en/of maand".

Monitoring van het beleid:

1. De leerlingsscol biedt veel informatie over leerlingen van groep 6, 7 en 8.
2. In de bijlage (1) zit een kort pestonderzoek, dat twee keer per jaar wordt afgenomen in januari/februari en in mei/juni. Extra is een sociogram waar de onderlinge verhoudingen goed zichtbaar worden. Zie www.sociogram.nl

Uitvoering:

1. Het pestprotocol wordt gehanteerd.
2. Het geven van de lessen van Leefstijl.

1.3 Hoe willen wij omgaan met pesten?

Preventief:

- Het voorbeeld van de leerkrachten en thuis de ouders is van groot belang. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost maar uitgesproken. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en de leerlingen wordt niet geaccepteerd. Leerkrachten horen duidelijk stelling te nemen tegen dergelijke gedragingen.
- Op school besteden we aandacht aan SOVA. Iedere week wordt de leerlingen een SOVA- les aangeboden (uit Leefstijl), waarin met de leerlingen gesproken wordt over normen en waarden en bepaalde omgangsvormen worden aangeleerd.
- Het is goed om het onderwerp regelmatig aan de orde te laten komen, zodat het ook preventief kan werken.

- Een effectieve methode om pesten te stoppen of binnen de perken te houden, is het afspreken van regels voor en met de leerlingen.

Reactief:

- Wanneer er sprake is van pesten gaan wij ervan uit dat school en gezin goed samenwerken en communiceren. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen. Het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders naar school komen om eigenhandig een probleem voor hun kind op te komen lossen. Bij problemen van pesten zullen de directie en de leerkrachten hun verantwoordelijkheid nemen en indien nodig overleg voeren met de ouders. Van ouders wordt verwacht: het aanreiken van informatie, het geven van suggesties en ondersteunen van de aanpak van de school.
- Een belangrijk uitgangspunt is, dat het inschakelen van de leerkracht niet wordt opgevat als klikken. Vanaf de kleutergroep brengen wij kinderen het volgende al bij:
Je mag niet klikken, maar als je wordt gepest of als je ruzie met een ander hebt en je komt er zelf niet uit dan mag je hulp aan de leerkracht vragen. Dit wordt niet gezien als klikken.
- Daarnaast stellen wij, dat een medeleerling ook de verantwoordelijkheid heeft om het pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Alle leerlingen zijn immers óók verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep.
- Wanneer de leerkracht het idee heeft dat er sprake is van onderhuids pesten stelt de leerkracht een algemeen probleem (casus) aan de orde om langs die weg bij het probleem in de klas te komen en bespreekbaar te maken.

1.4 Groepsregels

Regels die gelden in alle groepen:

1. *Wij zijn aardig voor elkaar.*
2. *Wij blijven van elkaar en elkaars spullen af.*
3. *Wij noemen elkaar bij de voornaam.*
4. *Iedereen hoort erbij.*
5. *Wij lachen met elkaar.*
6. *Wij roddelen niet.*
7. *Wij gaan naar een volwassene als we er niet uitkomen.*
8. *Wij zorgen met elkaar voor elkaar.*

Toevoeging:

Kinderen mogen in hun eigen groep een aanvulling geven op deze vastgestelde schoolregels, in overleg met de leerkracht. Die aanvulling wordt opgesteld, door en met de groep, dit zijn de zgn. groepsregels. Zowel de schoolregels als de groepsregels zijn zichtbaar in de klas opgehangen.

1.5 Aanpak van de ruzies en/of pestgedrag, het stappenplan

Wanneer leerlingen ruzie met elkaar hebben en /of elkaar pesten proberen zij en wij:

Stap 1: Er eerst zelf (en samen) uit te komen.

Stap 2: Op het moment dat één van de leerlingen er niet uitkomt, heeft deze het recht en de plicht het probleem aan de leerkracht voor te leggen.

Stap 3: De leerkracht luistert in eerste instantie afzonderlijk naar beide partijen (gepeste en pester). Vervolgens probeert de leerkracht met hen beide de ruzie of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken. Bij herhaling van pesterijen/ruzies tussen dezelfde leerlingen volgen sancties (zie hoofdstuk 1.6).

Stap 4: Bij herhaaldelijke ruzie/pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling en houdt een gesprek met de leerling die pest/ruzie maakt. De leerkracht gaat over tot het treffen van sancties welke omschreven staan in hoofdstuk 1.6. De naam, toedracht en het ongewenste (pest)gedrag wordt vermeld als notitie in ParnasSys. Vervolgens worden de ouders op de hoogte gebracht van het ruzie-pestgedrag.

Stap 5: De leerkracht biedt altijd hulp aan de gepeste en de pester. Daarna volgt altijd overleg met de ouders. In overleg met IB en de ouders kunnen externe deskundigen ingeschakeld worden.

Leerkracht(en) en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing.

Begeleiding van de gepeste leerling:

- Medeleven tonen en luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest.
- Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor, tijdens en na het pesten.
- Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken. De leerling in laten zien dat je op een andere manier kunt reageren.
- Zoeken en oefenen van een andere reactie, bijvoorbeeld je niet afzonderen.
- Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest.
- Nagaan welke oplossing het kind zelf wil.
- Sterke kanten van de leerling benadrukken.
- Belonen als de leerling zich anders/beter opstelt.
- Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s).

- Het gepeste kind niet overbeschermen. Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen.

Begeleiding van de pester:

- Praten; zoeken naar de reden van het ruzie maken/pesten.
- Laten inzien wat het effect van zijn/haar gedrag is voor de gepeste.
- Excuses aan laten bieden.
- In laten zien welke sterke kanten de gepeste heeft.
- Pesten is verboden in en om de school: wij houden ons aan deze regel; straffen als het kind wel pest – belonen als het kind zich aan de regels houdt.
- Kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, of een andere manier van gedrag aanleren.
- Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten?
- Zoeken van een sport of club; waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen wel leuk kan zijn.
- Inschakelen hulp: sociale vaardigheidstrainingen; Jeugdgezondheidszorg; huisarts; GGD.

1.6 Als pesten niet stopt...

Wanneer bovenomschreven stappen uit het stappenplan niet leiden tot het gewenste resultaat wordt er als volgt gehandeld:

De leerkracht neemt duidelijk een stelling in.

De sancties zijn opgebouwd in 4 fases; afhankelijk hoelang de pester door blijft gaan met zijn/haar pestgedrag en geen verbetering vertoont in zijn/haar gedrag:

Fase 1

- Door gesprek: bewustwording voor wat hij met het gepeste kind uithaalt
- Afspraken maken met de pester over gedragsveranderingen. De naleving van deze afspraken komen aan het einde van iedere week (voor een periode) in een kort gesprek aan de orde.
- Een gesprek met de ouders en/of ib'er. De medewerking van ouders wordt nadrukkelijk gevraagd om een einde aan het probleem te maken.

Daarnaast heeft de leerkracht de keuze uit onderstaande maatregelen, passend bij de situatie:

- Eén of meerdere pauzes binnen blijven, met een opdracht.
- Nablijven tot alle kinderen naar huis vertrokken zijn
- Een schriftelijke opdracht zoals een stelopdracht over de toedracht en zijn of haar rol in het pestprobleem

Fase 2

Bij aanhoudend pestgedrag kan in overleg met de ouders en IB deskundige hulp worden ingeschakeld vanuit het sociaalteam.

Fase 3

Bij aanhoudend pestgedrag kan er voor gekozen worden om een leerling tijdelijk in een andere groep te plaatsen, binnen de school. Dit wordt beslist door de directeur.

Fase 4

In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden. Dit gebeurt in overleg met het bestuur. Voor verdere stappen, zie protocol "schorsen en verwijderen".

1.7 Adviezen aan de ouders van onze school

Adviezen aan ouders van gepeste kinderen:

- a. Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- b. Neem het probleem van uw kind serieus.
- c. Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- d. Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
- e. Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terugkomen.
- f. Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- g. Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

Adviezen aan ouders van pesters:

- a. Neem het probleem van uw kind serieus.
- b. Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
- c. Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- d. Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- e. Besteed extra aandacht aan uw kind.
- f. Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- g. Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- h. Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Adviezen aan alle andere ouders:

- a. Neem de ouders van het gepeste kind en de pester serieus.
- b. Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- c. Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- d. Geef zelf het goede voorbeeld.
- e. Leer uw kind voor anderen op te komen.
- f. Leer uw kind voor zichzelf op te komen.

Hoofdstuk 2 Protocol digitaal pesten

Digitaal pesten is een onderdeel van traditioneel pesten.

Vormen van digitaal pesten:

Buiten de groep sluiten, (anonieme) berichten versturen via social media, schelden, roddelen, bedreigen via internet, foto's van mobieltjes en webcam op internet plaatsen, privégegevens op een site plaatsen, wachtwoorden en credits stelen en misbruiken, haatprofielen aanmaken, virussen sturen en het versturen van een e-mail bom. 20% van de leerlingen heeft te maken met digitaal pesten.

Effecten

De effecten van digitaal pesten kunnen erger zijn dan bij traditioneel pesten. Opnames die via de webcam worden gemaakt, worden vastgelegd door een ander. Deze opnames verdwijnen nooit meer. Over de hele wereld kan een foto te zien zijn. Foto's die eenmaal op internet staan, zijn soms niet meer te verwijderen.

Verantwoordelijkheid van de school

Als school zullen wij er alles aan doen om voor alle leerlingen een veilig leer- en leefklimaat te creëren. Soms gebeurt pesten buiten de school. Vaak heeft de school hier ook last van. Het ruziën en pesten gaat op school door en/of de schoolresultaten lijden eronder. Er ontstaat een onveilig klimaat waardoor kinderen minder goed kunnen concentreren en leren. Pesten heeft effect op het schoolklimaat.

2.1 Hoe kan digitaal pesten voorkomen worden?

1. Leerlingen bewust maken van de gevaren op internet, de effecten van digitaal pesten en de strafbare feiten.
2. Afspreken van internetgedrag en samen met de leerlingen regels maken (zie bijlage 2).
3. Pesten bespreekbaar maken in de klas en leerlingen elkaar daarop laten aanspreken.
4. Ouders informeren over gebruik social media en de gevaren/onzichtbaarheden ervan.

2.2 Hoe kun je digitaal pesten aanpakken?

Voorbeeld 1: Een leerling wordt steeds lastig gevallen (stalking):

- Leer de leerling assertief te zijn: nee zeggen, contact afsluiten.
- De leerling niet laten ingaan op de stalker.
- Breng de ouders op de hoogte.
- Adviseer de ouders en de leerling om bewijslast te verzamelen
- Adviseer de ouders aangifte bij de politie te doen.

Voorbeeld 2: Over een leerling wordt geroddeld via social media:

- Geef steun en luister naar de leerling.
- Adviseer de leerling berichten te bewaren en op te slaan.

- Probeer de dader te achterhalen via systeembeheerder en slachtoffer.
- Bespreek het met de leerkracht of vertrouwenspersoon.
- Spreek de pesters aan.
- Voer eventueel een klassengesprek.
- Neem contact met de ouders op.
- Probeer de dader op te sporen. Soms is de identiteit van de dader te achterhalen door uit te zoeken van welke computer op school het bericht is verzonden. Vanzelfsprekend heb je daar wel (technische) ondersteuning van een ICT-coördinator, systeembeheerder, en/of externe beheerder voor nodig. Dit is alleen wanneer het digitaal pesten op school is gebeurd.
- Ga na wanneer het bericht verstuurd is en welke klas op dat moment gebruik maakte van de computers. Dit is alleen wanneer het digitaal pesten op school is gebeurd. De stijl van het bericht en eventuele taalfouten kunnen de dader verraden. De dader kan wellicht ook worden gevonden door in de klas te praten over wat er is gebeurd. Soms is het niet mogelijk een dader te achterhalen en zit er niets anders op dan het effect te minimaliseren. Dat kan het beste door het slachtoffer op het hart te drukken niet te reageren op haatmail of andere ongewenste berichten.

2.3 Blokkeren van afzenders

Sommige programma's hebben de mogelijkheid om specifieke afzenders te blokkeren. Verwijs ouders naar onderstaande websites voor meer informatie. Op den duur loont het wellicht de moeite de leerling een nieuw mailadres te geven. Vertel je leerlingen dat ze altijd heel voorzichtig moeten zijn met het doorgeven van hun mailadres aan anderen. Dit is de verantwoordelijkheid van thuis, wij geven de kinderen geen mailadres.

2.4 Digitaal pesten is strafbaar

Er zijn verschillende vormen van digitaal pesten die strafbaar zijn. Leerlingen realiseren zich dat vaak niet. Net als wanneer het slachtoffer lichamelijk letsel of materiële schade is toegebracht, kan de politie ingeschakeld worden.

[Informatieve websites over digitaal pesten](#)

www.dekinderconsument.nl

www.iksurfveilig.nl

Bijlage 1

Pestonderzoek voor de groepen 5 tot en met 8 - Vragenlijst voor kinderen

Omcirkel de letter voor het antwoord dat op jou van toepassing is.

NAAM:

1. Hoe vaak hebben andere kinderen op school jou sinds het begin van het schooljaar gepest?

- a) Ik ben dit jaar niet gepest.
- b) Ik ben maar één of twee keer gepest.
- c) Ik ben regelmatig gepest.
- d) Ongeveer één keer per week.
- e) Verschillende keren per week.

2. Hoe vaak heb jij op school zelf meegedaan met het pesten van andere kinderen sinds het begin van het schooljaar?

- a. Ik heb dit schooljaar geen kinderen gepest.
- b. Eén of twee keer.
- c. Regelmatig
- d. Ongeveer één keer per week.
- e. Verschillende keren per week.

3. Welke kinderen worden in jouw klas vaak door andere kinderen gepest of getreiterd? (vul de voornaam in en de eerste letter van de achternaam)

4. Welke kinderen pesten of treiteren in jouw klas regelmatig andere kinderen? (vul de voornaam in en de eerste letter van de achternaam)

Als je nog opmerkingen hebt over pesten of treiteren dan kun je dat hier opschrijven.

5. Welke kinderen in jouw klas vind jij aardig en welke kinderen vind je niet zo aardig? De kinderen maken op de computer een sociogram.

6. suggestie) Welke middelen/ vormen (ken je) worden gebruikt om te pesten?

Bijlage 2

Regels voor het gebruik van internet op CBS De Hoeksteen.

1. Je krijgt een opdracht van de leerkracht.
2. Denk goed na over wat je moet doen om de opdracht goed uit te voeren.
3. Klik nooit "zomaar" op een knop of plaatje. Als je niet zeker weet of het mag, vraag het dan eerst aan de leerkracht.
4. Als om je naam gevraagd wordt, vraag dan eerst toestemming aan je leerkracht.
5. Geloof niet alles wat je op internet ziet of leest.
6. Vul nooit een formulier in en druk nooit op de knop "versturen" voor je toestemming van de leerkracht hebt gekregen.
7. Zoek op internet alleen naar onderwerpen die je op school nodig hebt.
8. Als je per ongeluk op een site (sex, grove taal, geweld enz.) komt waarvan je weet dat het niet de bedoeling is, is dat niet erg. Vertel het wel altijd meteen aan je meester of juf.
9. Het bewust zoeken naar ongewenste sites (sex, grove taal, geweld enz.) zal worden gemeld bij de directeur. Deze zal je ouders inlichten.
10. Iets downloaden of uitprinten mag alleen na toestemming van de leerkracht.
11. Als de computer het niet doet of de koptelefoon, probeer je het niet zelf te maken, maar vertel je dat aan de meester of juf.
12. Vertel na afloop aan de meester of juf, of het gelukt is wat je wilde doen.
13. De computer gebruiken mag alleen met toestemming van de leerkracht.

Bijlage 3

Omggaan met sociale media

In een tijd waarin het internet tot een van de belangrijkste communicatiemiddelen is geworden, verdient het ook aandacht om zorgvuldig met dit medium om te gaan.

Voor kinderen hebben we op school vastgelegd wat zij op het internet wel en niet mogen. Het is helder dat er vanuit de school bepaalde websites niet bezocht mogen worden (geweld, pornografie, racisme, enz.)

Daarnaast moet de leerkracht zich bewust zijn van het feit dat als zij/hij berichten achterlaat op forums, tweets verstuurt enz. deze traceerbaar zijn voor een groot publiek. Elke gedane uiting kan tot in lengte van jaren worden opgespoord, zolang deze door de beheerder van de site niet wordt verwijderd. Zowel privé als zakelijk kunnen gedane uitingen dus lang vindbaar zijn voor derden en zowel de betrokkene als de school schade berokkenen. Elke uiting in de vorm van laster, belediging, obsceniteit e.d. is dus ongeoorloofd.

Dit is natuurlijk niets bijzonders als we praten over gangbare opvattingen van moraal en fatsoen.

Tevens is het van belang dat de medewerker van de school zich uiterst voorzichtig gedraagt als het gaat om contacten via facebook, twitter, msn e.d. Ook deze zijn voor een breed publiek te volgen; zeker als vrienden van vrienden van vrienden de berichten kunnen lezen. Van privacy is geen sprake meer.

De leerkracht dient zich bewust te zijn van de kwetsbare positie die zij/hij inneemt als sprake is van contacten met leerlingen (of hun ouders). Berichten die medewerkers onderling aan elkaar sturen zijn (soms) voor anderen inzichtelijk. Iedere medewerker van CBS De Hoeksteen dient zich daarvan bewust te zijn en is verantwoordelijk te achten voor de gevolgen van uitingen die via publieke media worden gedaan.